

Nr 616

Av herr **Hansson, Torsten**, och herr **Larsson, Lars**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 14, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt, m.m.*

(Lika lydande med motion nr 719 i Andra kammaren)

Kungl. Maj:ts proposition nr 14 angående ändring av vissa paragrafer i förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt m.m. bibehåller särskild varuskatt på föremål utförda i silver och guld, oavsett om dessa föremål är att anse som konstverk eller inte. Att konstverk på detta sätt utsätts för en mycket betungande lyxbeskattning torde helt enkelt bero på ett missförstånd. Det är hög tid att detta missförstånd uppklaras och att den extra beskattningen på konstverk i guld och silver försvinner.

Konst betraktas eljest inte som lyx i något sammanhang i vårt samhälle. Inga konstnärliga produkter lyxbeskattas, utom just de som utförs i guld och silver. Lyxskatten drabbar inte hantverkskonstnären i lera, keramik, textil, glas, trä och sten, inte heller målare, skulptörer, illustratörer, reklammän och formgivare i allmänhet. Endast när det gäller den konst som framställs i silver och guld inträder lyxbeskattning. Tydligen har själva materialet här varit utslagsgivande. Konstnärerna på detta område — de går under beteckningen formgivare, alternativt silver- eller ädelsmeder — har förväxlats med juvelerare och guldsmeder. Detta betyder, att konstnärligt skapande förväxlats med industriell produktion.

Vi har i vårt land alltså en liten grupp konsthantverkare, som under växande svårigheter uppehåller den stolta svenska konsthantverkstradition, som går under beteckningen silver- eller ädelsmeder. Dessa konstnärer har i regel bakom sig en 4- till 5-årig utbildning vid konstfackskolan. I den mån de vid konstfackskolan utbildade silversmederna inte tar anställning inom industrien som formgivare ägnar de sig åt fritt konstnärskap. Dessa fritt arbetande konstnärer skaffar sig så småningom liksom andra konstnärer ateljéer, där de utför silver- och guldarbeten i enstaka exemplar. Bakom varje sådant exemplar ligger ett omfattande ritarbete, det egentliga konstnärliga arbetet. Till detta kommer sedan hantverksarbetet. Resultatet blir en modell som kan betecknas som singelpjäs. Sina köpare finner ädelsmederna liksom andra konstnärer på konstutställningar, genom tävlingar och genom försäljning i sina ateljéer. De är i regel organiserade i Svenska slöjdföreningen och i KIF (Konsthantverkare och industriformgivare), en organisation som är ansluten till KLYS (Konstnärliga och litterära yrkes-

utövares samarbetsnämnd). Genom sin naturliga anslutning till KIF och KLYS har de förmånen att liksom andra konstnärer kunna söka statliga och kommunala konstnärsstipendier.

Det är genom ett missförstånd som dessa ädelsmeder i skattehänseende sammankopplats med den större yrkesgrupp som kallas guldsmeder och juvelerare. Den sistnämnda gruppen idkar i huvudsak handel med industrialster och utför endast i undantagsfall arbeten efter egna uppslag och på egen verkstad. Också industrien använder, som ovan nämnts, konstnärligt skolade formgivare, men vid industriell tillverkning blir värdet av ritningsarbetet fördelat på genomsnittligt 10 000 exemplar, och försäljningspriset bestäms i stor utsträckning av materialet (guld, silver). Då arvudet för den konstnärliga prestationen fördelas på 10 000 exemplar drabbas det inte av extrabeskattningen. När det gäller ädelsmidet, som endast har 9 % materialkostnad i sina försäljningspriser, kan man däremot i stället för proportionen 1:10 000 räkna med proportionen 1:1, vilket innebär, att extraskatten i hög grad drabbar det konstnärliga arbetet. Detta kan inte ha varit lagstiftarens mening.

Beskattningen har emellertid haft till resultat, att det svenska ädelsmidet — trots dess betydande insats för svensk design och trots dess internationella ryktbarhet — håller på att *avvecklas*. Ädelsmidet lönar sig inte, eftersom lyxskatten antingen framkallar så höga priser, att köparna drar sig, eller erläggs av konstnären själv ur den del av priset som skulle utgöra hans arbetsinkomst. Att yrket sakta men säkert avfolkas torde enbart bero på extrabeskattningen. Å andra sidan torde ädelsmidet, om det befrias från den extra försäljningsskatten på guldsmedsvaror, ännu ha en sådan kraft, att det på nytt kan bli den kulturfaktor det länge har varit i vårt land.

Problemet att särskilja varor av typ singelpjäs från varor som fabriksmässigt framställs i serier torde inte vara alltför svårlöst. Enklast är en redovisning till kontrollstyrelsen månatligen på ett speciellt formulär enligt självdeklarationsprincipen. Likaväl som allmän självdeklaration kan brukas i brottsligt syfte kan en dylik anordning missbrukas, men om bestämmelserna får en klar utformning torde kontrollen vara relativt enkel. Om effekten av skattebefrielse blir den, att guldsmeder och juvelerare skulle animeras till det egna skapande i ateljéer, som ursprungligen var signifikativt för dessa yrkesmän, är det ur kulturell synpunkt desto bättre.

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi,

att riksdagen ville besluta

att produkter av konstnärligt ädelsmede, dvs. konsthantverksarbeten i silver och guld, framställda i enstaka exemplar, befrias från den extra försäljningsskatten på guld- och silvervaror.

Stockholm den 9 februari 1965

Torsten Hansson

Lars Larsson